

تأثیر اختلالات روانی و شدت تحریف های شناختی بر تکانشگری

محبوبه جاوید، کارشناس ارشد، روانشناسی بالینی، دانشگاه شیراز، mjavid.psy@gmail.com
 نوراله محمدی، استاد، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز،
 چنگیز رحیمی طاقانکی، دانشیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز
 حبیب هادیان فرد، دانشیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز
 احمد غنی زاده، استاد گروه روانشناسی بالینی، مرکز تحقیقات علوم رفتاری و اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

مقدمه: محققان تکانشگری را نوعی عمل بدون فکر و بدون توجه به پیامدهای فردی و اجتماعی تلقی کرده‌اند. وجود نشانه‌ی تکانشگری در تعدادی از اختلالات موجب وخامت بیشتر اختلال و مقاومت در مقابل درمان می‌گردد. از آنجایی که رفتارهای تکانشگرانه دارای پیامدهای مخربی برای فرد و اجتماع است بررسی تکانشگری در اختلالات روانی و یافتن سندهای شناختی مرتبط با آن، ضروری می‌نماید. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر اختلالات روانی و شدت تحریف‌های شناختی بر تکانشگری در پنج گروه بیماران افسرده اساسی، دوقطبی، وسواسی-اجباری، افسرده اساسی همبود با وسواسی-اجباری و افراد بهنجار صورت گرفت.

روش: در این پژوهش از بین مراجعه‌کنندگان به بیمارستان‌های ابن‌سینا، حافظ و دکتر محرری، به روش نمونه‌گیری در دسترس، ۱۱۱ بیمار، شامل ۳۰ بیمار افسرده (۱۵ زن و ۱۵ مرد)، ۳۰ بیمار دوقطبی (۱۶ زن و ۱۴ مرد)، ۲۳ بیمار وسواسی-اجباری (۱۷ زن و ۴ مرد)، و ۲۸ بیمار اختلال افسردگی عمده همبود با اختلال وسواسی-اجباری (۲۰ زن و ۸ مرد) انتخاب شدند. گروه کنترل را ۲۸ شرکت‌کننده بهنجار (۱۴ زن و ۱۴ مرد) تشکیل می‌دادند که از نظر متغیرهای جمعیت شناختی با گروه بیماران همانندسازی شده بودند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از دو پرسشنامه تکانشگری بارت (BIS-11) و تحریف‌های شناختی ویسمن و همکاران (DAS) استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان دادند که میزان تکانشگری در اختلالات افسردگی اساسی، دوقطبی، وسواسی-اجباری و همبودی افسردگی اساسی با وسواسی-اجباری، به‌طور معناداری بیشتر از گروه بهنجار است ($F=2.03; P=0.02$). به علاوه، شدت تحریف شناختی بر تکانشگری عدم برنامه‌ریزی، حرکتی و تکانشگری کل، تأثیر معنادار دارد ($F=1.44; P=0.00$).

بحث: این یافته‌ها بر اهمیت نقش تکانشگری و تحریف‌های شناختی در اختلال افسردگی اساسی، دوقطبی، وسواسی-اجباری و همبودی افسردگی اساسی با وسواسی-اجباری تأکید دارند. تأثیر سطوح (شدت) تحریف شناختی بر تکانشگری می‌تواند بیانگر این باشد که شدت تحریف شناختی، عاملی است که می‌تواند میزان تکانشگری افراد را پیش‌بینی کند.

کلیدواژه‌ها: تکانشگری، تحریف شناختی، افسردگی اساسی، دوقطبی، وسواسی-اجباری